

ИЗЛОЖБА СТАНКА КОСТИЋА „БИЛИМ–ПУТ НИТИ” У СТАПАРУ

Ткање на пашњаку почиње

СТАПАР: Колико су готово сви аспекти живота некадашњих житеља ових балканских крајева били укорениени у пољопривреду и сточарство, зорно показује и најновија изложба уметничког фотографа Станка Костића из Пожаревца, која носи назив „Ћилим–пут нити“, која ће данас од 13 сати бити отворена у просторијама ОШ „Бранко Радичевић“ у Стапару. Пре

Генетичке предиспозиције њихове вуне је да дају танку, чврсту и дугачку длаку, која се природно бојила. Од ње су предене нити за основу и потку ћилима - рекао је Костић, који изложбом указује да су чувари ткања ћилима удружења која се баве овим занатом, посебно истичући занатску задругу „Дамско срце“ из Пирота, удружење „Стапарска ружа“ из Стапара,

ту и животу, које су њихови творци упућивали како савременицима, тако и будућим нараштајима.

Њихова сложена рачунска и геометријска композиција захтевала је велики рад и стрпљење. Реч „шара“ у словенским и српском језику не значи само украс. Примарно значење је „свет“ и у физичком и у духовном смислу - наводи аутор у ка-

марства биле су последње деценије 19. и прва половина 20. века, са преовлађујућим цветним мотивима. Техника ткања и мотиви мењали су се временом, али је овај ћилим све до данас, ипак, остао препознатљив и јединствен, а обнова готово заборављених знања ткања стапарског ћилима је иницирана крајем 2014. према пројекту и у сарадњи Сомбора и Пирота, Амбасаде Аустралије и **Етно-мреже** из Београда, како би не само био уврштен у културну баштину сомборског краја, него и да се од заборава сачува техника његове израде при чему би се запослиле и жене из руралних подручја.

И принц без ћилима

Колика је реткост, али и вредност стапарских и пиротских ћилима показала је и посета принчевског пара Виндзора пре пет година. Када је престолонаследник Чарлс приликом обиласка Стапара изразио жељу да купи један овакав ћилим, остао је ускраћен за овакву набавку.

Стапарски ћилим настао је у домаћој радиности у 18. веку, чиме је заправо само „пратио“ развој овдашњег сточарства, односно овчарства, које је као производ вишег степена обраде изнедрило и чувени сомборски сир, прављен у овом селу и околним, занимљиво, искључиво српским, салашким насељима. Тада прављен искључиво од овчијег млека, овај племенити сир са три фазе зрења пронашао је својевремено пут до европских престоница, а његова рецептура је била толико љубоморно чувана да се његова тајна преносила не са мајке на кћерку, већ на снају, како би све остало у кући.

М. Миљеновић

Стапарски и пиротски ћилими права су реткост, а жене које их још раде праве су чуварке традиције

Стапара, радови су били изложени у Галерији САНУ, а овде ће моћи да се погледају до 20. маја.

Како је рекао аутор, прича о ћилимима почиње на пашњацима. Путујући по Србији пратио је простирање аутохтоне расе планинске овце праменке и свих њених подврста, као и низијске овце цигаје.

удружење жена „Ћовдинке“ из Ћовдина, „Златне руке“ из Кладурова (општина Петровац на Млави), али и све жене домаћице, које у својим домаћинствима и даље негују традицију ткања.

Костић наводи да су шаре на српским ћилимима, међу којима су најпознатији они у Стапару и Пироту, мисаоне поруке о све-

талогу чији су радови, пре поставке у Стапару, била изложени у просторијама Српске академије наука и уметности.

Око 1900. године Стапар је био најмоћнији и најпознатији центар ћилимарства у Бачкој, а овдашњи ћилими су обично ткали у пару, на специфичном широком хоризонталном разбоју. „Златно доба“ стапарског ћили-